

FOLKE VIRKE

Januar - Juni 2017

Rapporter fra Danmarks »guldkanter«

www.folkevirke.dk

Vesthimmerland - kulturarvskommune ved Limfjorden

3

Af Broder Berg, museumsdirektør,
Vesthimmerland

Johannes V. Jensen Museet i Farsø - en kulturperle i Vesthimmerland

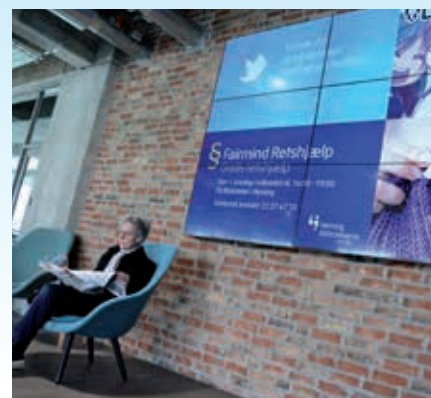
11

Af Hans Støttrup Jensen,
formand for Johannes V. Jensen Museet

21

Et bibliotek, som er meget mere end et boghus

Af Brian Bruhn, eventmager,
Biblioteket i Herning

FOLKEVIRKE

Social, kulturel og politisk oplysning

Udgivet af oplysningsbevægelsen
FOLKEVIRKE

Oplag: 1.200 . ISSN 0015-5845

**Deadline for næste nummer:
20. maj 2017**

Bladet kan kun bestilles ved direkte henvendelse til:

Folkevirkes kontor

Niels Hemmingsens Gade 10, 3. sal
1153 København K
Tlf. 33 32 83 11
E-mail: folkevirke@folkevirke.dk
www.folkevirke.dk

Dette nummer koster i styksalg
kr. 50 + porto.

Særpris for klassesæt.

Bladabonnement kr. 210 + porto pr. år

Medlemskab kr. 400 pr. år

Beløbene kan indbetales på

Folkevirkes konto:

Reg.nr. 7031 . Kontonr. 1099538

Redaktion

Annemarie Balle (ansvarshavende)
Reventlowsgade 18, 4. sal tv
1651 København V
Tlf. 51 51 24 20

Forretningsudvalg

Formand: Annemarie Balle
Næstformand: Jeanne Bau-Madsen
Kasserer: Tove Hinriksen
Ulla-Brita Gregersen
Karen Hallberg
Annam Al Hayali
Lene Lund Hansen
Mona Jensen
Sonja Feldt Pedersen
Britta Poulsen
Susanne Tarp

Tryk og layout

Aars Bogtryk & Offset, tlf. 98 62 17 11
E-mail: aarsbogtryk@aarsavis.dk
Layout: Louise Christensen
Genrefotos: www.colourbox.dk

FORENINGEN AF
DANSKE KULTUR-
TIDSSKRIFTER

Rapporter fra Danmarks »guldkanter«

Folkevirke ønsker med dette temablade at bringe en række artikler, som tegner et anderledes billede af det, som nogle kalder »Udkantsdanmark« – og andre kalder »Danmarks guldkant«.

Folkevirke har valgt at sætte fokus på egne i Danmark, hvor Folkevirke har haft kredse, aktiviteter og medlemmer gennem mange år. Folkevirke har desuden flere gange haft rullende studiekredse i områderne – Herning og Vesthimmerland.

Med dette temablade sættes fokus på nogle af de aktiviteter og den historie, som har fået disse egne til at vokse – og også på nogle af de fortællinger og informationer, som ikke er så kendte i hele Danmark.

I forbindelse med regeringens beslutning om at flytte en stribe offentlige arbejdspladser til provinsen opstod der en intens debat om, hvad det var for

steder, københavnske medarbejdere skulle flytte til. I visse dele af pressen blev der tegnet et billede af »Gudsforladte steder« med øde gader og uden de store muligheder for aktiviteter uden for arbejdstiden. Det eneste formildende lød til at være de billige huspriser.

Men sådan er virkeligheden jo langt fra. I dette temanummer fortælles mere nuanceret om et par områder i provinsen, hvor borgerne kan få anderledes oplevelser og inspiration i hverdagen. **Dette nummer af Folkevirke udkommer senere end sædvanligt, og det skyldes, at Folkevirke i år har valgt at udgive tre i stedet for fire temablade. Til gengæld bliver hvert nummer mere fyldigt end tidligere.**

God læselyst!

Annemarie Balle

INDHOLD

Vesthimmerland – kulturarvskommune ved Limfjorden	3
Der brænder en ild	8
Johannes V. Jensen Museet i Farsø – en kulturperle i Vesthimmerland	11
Bondefødt, og kvæjet opdraget	16
Derfor Vesthimmerland	18
Et bibliotek, som er meget mere end et boghus	21
Diskrimination af verdens kvinder	24
Det sker i Folkevirke i øjeblikket	27
Folkevirke til Folkemøde: Mangfoldighed i Danmark, Regionalmøde i Roskilde og Litteratur før landsmøde.	29
Arrangementskalender 2017	30
Kvindestemmer 2017	32

Forside:

Øverst: Den internationale kunstner Per Kirkeby har en årelang tilknytning til Aars i Vesthimmerland, hvor han står bag adskillige kunstværker. Her ses Per Kirkeby be-
trakte et af sine værker på Vesthimmerlands Gymnasium og HF. Foto: Aars Avis.

Nederst t.v.: De første arkæologiske undersøgelser af skaldyngen i Ertebølle blev foretaget i
1890'erne.

Nederst i midten: Prins Henrik beundrer Johannes V. Jensens buster under et besøg på
Johannes V. Jensen Museet i Farsø i 2014.

Nederst t.h.: Hverdagsglimt fra Biblioteket i Herning. Foto: Søren Jensen.

Imponerende natur og børnevenlig badestrand.
Kystlandskab ved Ertebølle med Bjørnsholm Bugt
og Vitskøl Kloster i baggrunden.

Vesthimmerland

– kulturarvskommune ved Limfjorden

Af museums-
direktør
Broder Berg,
Vesthimmerland

En rundtur i Vesthimmerland er som en rejse gennem tiden i et landskab med langstrakte ådale, heder, skovplantager og en spændende kystnatur ved Limfjorden. Ved første øjekast ses et moderne landbrugsland med små landsbyer og byer, der ud over landbrug, kystturisme og handelsmiljøer måske ikke synes at have særligt at byde på. Men, kære læser, lad dig ikke snyde af førstehåndsindtrykket. Vesthimmerland rummer nemlig et overflødigshorn af oplevelser med oldtid og historie. Steder, personer, bygninger, ting og fortællinger udgør en sum af kulturarv, der giver mulighed

for at gå på opdagelse i en af landets mest spændende kulturarvskommuner.

Ordet kulturarv har i 1990'erne vundet indpas i det danske sprog og er i dag indskrevet i Vesthimmerlands kommuneplan og turisme-strategier.

Med inspiration fra det engelske »cultural heritage« henviser ordet til, at erindringer om tidligere tiders samfund og kulturer skal bevares og gives videre til de kommende generationer. Dog er der ikke tale om kun én arv og én

arving. Tværtimod er kulturarv en sammensætning af utallige frembringelser, hændelser, tanker m.v. skabt af mange mennesker gennem lange tidsperioder og henvendt til alle borgere i samfundet. Kulturarv udgør således vores historiske og forhistoriske baggrund, der gennem 12.000 års menneskelige aktiviteter har formet den platform, som vores moderne samfund agerer ud fra – også i Vesthimmerland.

Ertebøllekulturen

Da en flok rensdyrjægere for 12.000 år siden stod på Ertebølle Hoved i Vesthimmerland og spejdede efter byttedyr i tundraen, hvor Limfjordens vande står i dag, kunne måske 30 til 40 mennesker brødfødes i Vesthimmerland. Der er nok ingen af disse jægerfolk, som på det tidspunkt kunne forestille sig, at området ville ændre

sig til skovland, hede og landbrugsland gennem de efterfølgende årtusinder og i dag rumme 37.300 indbyggere. Det er fortællingen om den lange rejse fra de få til de mange og fra jægerklaner til nutidens højt teknologiske samfund, som ligger gemt i Vesthimmerlands kulturarv.

Netop Ertebølle er kendt langt ud over landets grænser på grund af den store skaldyrsdyng på 140 m's længde, som ved Ertebølles kyst har været navngivende for perioden i den sidste del af jægerstenalderen. Med den efterfølgende bondestenalder kom landbrug, dyreavl og faste bosættelser.

Storstensgravene fra Giver og Ettrup fortæller om gravskikken i en del af denne periode. I bronzealderen for små 3.000 år siden var skoven ryddet, og de karakteris-

tiske gravhøje blev rejst højt i landskabet, som det kan ses ved Malle Kirke, i Uhrehøje Plantage og Hverrestrup Bakker.

Gundestrupkarret

Landsbyer blev den mest betydningsfulde bosætningsform, og i den efterfølgende jernalder lå de som perler på snor, bl.a. syd om Aars. Her finder vi ikke kun den befæstede jernalderlandsby i Borremose, men også fundstedet for det verdenskendte Gundestrupkar, der på et tidspunkt i de første

århundreder e. Kr. blev nedsænket som offergave i Rævemosen ved Aars. Et enestående stykke oldtidskunst, der består af sølvplader med motiver af mennesker, guder, dyr og fabelvæsener. Det ni kg tunge kar blev fundet i mosen i 1891 og motiverne henviser til området mellem Bulgarien og Rumænien som oprindelsessted.

Karret hører til blandt de ypperste oldtidsfund i Europa. Men en sammenhæng med de navnkundige kimbrere, der i 2. århundrede

Gundestrupkarret indtager en fremtrædende rolle i den europæiske oldtidskunst. Fundet fra Rævemosen nær Aars understøtter nyeste teorier om store bosætningsaktiviteter i området allerede i jernalderen. Udstilling på Vesthimmerlands Museum.

De danske ringborge anses som enestående kulturarv fra vikingetiden. Aggersborg i Vesthimmerland er den største af dem.

f. Kr. drog af sted på togt gennem Europa, er der intet belæg for. Landbrug, fiskeri og handel prægede udviklingen gennem de efterfølgende århundreder frem til vikingetiden. Da vikingekongen Harald Blåtand for over tusinde år siden bestemte sig for at bygge Aggersborg, den største af alle ringborge, ved Limfjordens kyst nær Aggersund, var lokaliteten ikke valgt tilfældigt. Med en placering lige ved overgangen til et af Limfjordens smalleste steder ønskede kongen formentlig at kontrollere handel og trafik. Landet skulle samles og riget styrkes. Ringborge og vejanlæg indgik i denne masterplan, ligesom omvendelsen af de hedenske danskere til kristendommen. Limfjordslandet var vikingeland, og handelspladserne har ligget tæt langs kysten. Limfjorden havde på dét tidspunkt en åben forbindelse til Vesterhavet og udgjorde en væsentlig handelsrute for handelen mellem Øst- og Vesteuropa.

Da den åbne forbindelse sandede til og lukkede helt omkring 1200, gik handelsaktiviteterne tilbage. Selvom verdenshandelen fandt nye ruter via Hamborg og Lybæk, fortsatte samfundsudviklingen i Vesthimmerland.

Guds tilstedeværelse

I 1100-tallet begyndte de store kirkebyggerier at tage fat i Vesthimmerland, og frem til slutningen af 1200-tallet var der rejst over 36 sognekirker som synligt tegn på Guds tilstedeværelse på jorden. Sognekirkerne samlede efterhånden landsbyerne omkring sig, og landbrugsdrift blev sat yderligere i system med marker, eng- og græsningsarealer samt hede som driftsgrundlag. Da munke fra cistercienserordenen i 1150'erne påbegyndte opførelsen af Vitskøl Kloster, var middelalderens nye samfundsorden for alvor nået frem til Vesthimmerland. Med munkene kom viden om nye teknologier, landbrug og lægevidenskab, og klosteret indtog i næsten 400 år en dominerende rolle i området. Af den store klosterkirke er kun ruiner tilbage i dag, mens de resterende klosterfløje fra midten af

1500-tallet blev omdannet til herregården Bjørnsholm. Også Vesthimmerland var en del af det danske herregårdsskabskab, hvor der ud over Bjørnsholm fandtes Lerkenfeld, Gunderstedgård, Gunderupgård, Mølgaard, Ørndrup, Hvanstrup, Lundgaard, Restrup og Herregården Hessel, hvoraf sidstnævnte i dag er indrettet til museum.

Mens herregårdslivet udfoldede sig under enevælden, blev ladepladsen Løgstør, der i 1516 havde fået silderettigheder, til en handelsplads, hvor der også blev opkrævet told på handelsvarer. Men helt frem til slutningen af 1700-tallet var det at være borger i Danmark stort set ensbetydende med at bo på landet. I den seværdige landsby Vesterbølle, hvor de fleste gårde var fæstet til herregården Lerkenfeld, fik bønderne mulighed for at købe deres fæstegårde i begyndelsen af 1800-tallet, mens hoveriet først sluttede så sent som i 1890'erne.

Vækstcentrum

Netop 1800-tallet er det århundrede, der har bragt de største forandringer i Vesthimmerland.

I 1573 blev Vitskøl Kloster overtaget af adelsmanden Bjørn Andersen Bjørn, hvorefter det forhenværende cistercienserkloster blev til herregården Bjørnsholm. Anlægget med ruinerne af den gamle klosterkirke og den store klosterhave er altid et besøg værd.

Rundkørselskulpturen af en stor væltepeter henviser til Danmarks Cykelmuseum i Aalestrup, som er byens store seværdighed.

Farsø, hvorfra hun talende og skrivende deltog i kampen om kvindernes frigørelse.

I de første årtier af 1900-tallet voksede antallet af indbyggere i de vesthimmerlandske byer ganske betragteligt. Ud over boliger, skoler og sygehus blev der brug for nye og større kirker i Løgstør (1893), Svingelbjerg (1907), Aalestrup (1908), Ranum (1909) og Overlade (1916). De gamle middelalderkirker i Aars og Hornum blev ombygget og udvidet til at kunne rumme de mange nye sognebørn. Efter Anden Verdenskrig fortsatte den økonomiske vækst.

Landbruget blev mekaniseret, privatbilismen vandt frem, og nye industrivirksomheder som Lyngsø, Danpo, Løgstør Rør og Dania skabte vækst og arbejdspladser.

I 1961 lykkedes det for Aars som den første by i landdistriktet at etablere et gymnasium i byen. Dermed var grundstenen lagt til udvikling af Aars til uddannelsescentrum i Himmerland. Og med Per Kirkebys bygninger og skulpturer i byen fik Aars et markant løft som kulturby, samlet omkring Vesthimmerlands Musikhus og Vesthimmerlands Museum.

Fortællinger om Vesthimmerland

Således kan blot et mindre udvalg af punktnedslag fra Vesthimmerlands oldtid og historie tegne billedet af et område, der på sin helt egen måde og med sine helt egne steder, oldtidsfund og fortællinger

Grundloven, industrialiseringen og den voksende verdenshandel parret med kampen om flere borgerrettigheder banede vejen for det. Med Ranum Statsseminarium kom læreruddannelsen til Vesthimmerland, og kimen til udviklingen af Ranum fra landsby til seminarieby var lagt. Da Frederik den VII's Kanal blev anlagt ved Løgstør i 1856-61, satsede man stort på at kunne tiltrække mere handel og vækst til byen. Det var dog først med anlæggelsen af jernbanen og forbindelsen til Hobro og Viborg i 1893, at et væsentligt grundlag var til stede for økonomisk udvikling af Vesthimmerland. Banen blev udvidet i 1899 med strækningen fra Aars til Svenstrup og i 1910 fra Aars til Hvalpsund. Stationsbyerne skød op som paddehatte langs banestrækningerne, og Aars udvikler sig hurtigt til det

centrale knudepunkt for handel og trafik i den vestlige del af Himmerland.

Andelstiden formede samfundet og byerne med mejerier, slagterier og brugsforeninger.

Madrasfabrikken Getama i Gedsted, klædefabrikken i Løgstør og cykelfabrikken i Aalestrup var ved siden af uldspinderier, fjerkræslagteriet, teglværker og jernstøberier de første fremtrædende industrivirksomheder i området. Nationaldigter og nobelpristager Johannes V. Jensen, der var født og opvokset i Farsø, blev vidne til denne markante udvikling og har med sine Himmerlandshistorier sat et litterært minde over tiden, før disse store omvæltninger satte ind i Himmerland. Mens nobelpristageren bosatte sig i København, bibeholdt søsteren Thit Jensen sin tilknytning til fødebyen

har været en del af den store danmarkshistorie fra de ældste tider til i dag. Det at skabe en sammenhængende fortælling om Vesthimmerland, at skabe overblik og indblik, lyder enkelt og indlysende. Men mærkeligt nok er dette arbejde i hele sin kompleksitet aldrig blevet gjort. I år vil en arbejdsgruppe med tilknytning til Slots- og Kulturstyrelsens projekt »Historier om Danmark« arbejde målrettet med at skabe disse sammenhænge og formidle dem i en kavalgade af arrangementer fra marts til oktober. Et af højdepunkterne bliver »Kulturarvsmåned Vesthimmerland«, der for tredje år i træk vil sætte fokus på Vesthimmerlands kulturarv gennem en

perlerække af arrangementer og med over 30 lokale aktører. Det fælles fokus på kulturarv i Vesthimmerland understøttes af Vesthimmerlands status som Kulturarvskommune 2015-2018. Denne hæderstitel fik Vesthimmerland tildelt i november 2015 af Slots- og Kulturstyrelsen og Realdania i forbindelse med et projekt, der arbejder med bygningsbevaring, byudvikling og borgerinddragelse. 1900-tallets voldsomme økonomiske vækst i Vesthimmerland har medvirket til, at et strategisk arbejde med bygningsbevaring og kulturmiljøer gennem flere årtier har været nedprioriteret. Spørgsmålet er, hvordan en kommune som Vesthimmerland kan

udvikle sig i de kommende år og hvilke løsninger, der passer bedst. Her kan kulturarv og viden om den kulturhistorie, Vesthimmerland er rundet af, bidrage kvalificerende til debatten. Og alene et øget kendskab til og viden om lokalområdet øger glæden hos borgere og egnens gæster. Kulturarv fremmer bosætningskvaliteterne og attraktiviteten, hvad der også er blevet belyst gennem flere undersøgelser, bl.a. af Realdania. Uanset om man vil bosætte sig eller komme som dagsturist: Vesthimmerland byder på mange spændende oplevelser med kulturhistorien fra de ældste tider til i dag – og mange af dem er gratis. Det er bare med at komme i gang!

Kulturarv og nutidskunst samlet under ét tag. Per Kirkebys skulpturelle museumsbygning fra 1999 er udgangspunkt for Vesthimmerlands Museums arbejde som statsanerkendt museum for arkæologi og nyere tids kulturhistorie i Vesthimmerlands Kommune.

Der *brænder* en ild

– om det at have et virke

Afbilledkunstner,
cand. theol.
Ninni Lodahl
Gjessing,
Ranum

Træerne og læbælterne langs vejen er skæve og hælder kraftigt. Specielt dét lagde jeg mærke til, da vi kom her første gang. I anden

omgang mærkede jeg årsagen til denne hældning, vinden fra fjorden, og jeg smagte saltet på læberne. Vi kom for at se Niels Larsen Stevns' alterbillede i kirken, Kristi genkomst over Ranum by, og vi kom for at møde folk på dette sted, nu hvor de manglede en præst. Måske var det her, jeg lærte, hvad et virke er, og hvor fint og vigtigt det er at have et virke.

Flamencodanser, akryl på lærred, 160 x 120 cm.

Det havde ikke mindst seminarielærer Skjold Hansen, som beskrev både egn og historie. Og han skrev om Vitae Scholae, Livets Skole, Vitskøl Kloster. Jeg førte kirkebogen, han førte kontrabogen, nidkært og korrekt, mens han fortalte små historier og anekdoter om egnen og dens folk.

En anden seminarielærer var Thyra Sørensen, hun underviste i håndskrift og håndarbejde, men tag ikke fejl af Thyra. Det var også hende, der under krigen var kurér for modstandsbevægelsen i Ranum med vigtige effekter skjult i sin tilsyneladende tilforladelige håndtaske. Både Thyra og Skjold havde et virke, og det var ikke alene i seminariejobbet, men tillige den måde de agerede i verden og hverdagen på. At alt var vigtigt og afgørende, også i ens møde med det andet menneske.

Efter 13 år rejste vi fra præstegården til gården ved fjorden i Næsbydale, høløftet blev til atelier og stalden blev til galleri.

Jeg malede, og Thyra syntes ikke om de ansigter, der dukkede op i maleriet. Forvredne og mørke og uhyggelige, sagde hun. Jeg tænker dem som en slags ikoner, hvor lyset males på mørket, og der bliver lys i deres øjne og i deres liv. At de kan stå selv og give beskueren noget tilbage, når de bliver betragtet.

Ilden

En dag brændte marken. Jeg stod inde i galleriet og var ved at for-

tælle besøgende om udstillingen, der handlede om ildens tema, og ildens tilsynekøster. Jeg stod med ryggen mod vinduerne ud til marken, der pludselig på den varme høstdag brød i brand. Vildt hurtigt bredte ilden sig som en steppebrand og bevægede sig nærmere og nærmere op mod galleriet. Om det var brandvæsnet eller flamencodanserne, malerierne i galleriet, som stampede og trådte ilden under fode, der var årsag til, at ilden kom under kontrol, står for mig ganske uvist.

Sys fra Næsbygård – et stenkast fra marken – kunne fortælle om en endnu værre brand 30 år tilbage, hvor selv brandbilen brød i brand. Sys så udstillingen med flamencodanserne i galleriet. »Du er en heks, Ninni. Du har med dine malerier påsat branden«, sagde hun i alvor med et mildt udtryk. Det tror jeg nu ikke, men at tilværelsen handler om et have engagement, og at engagement kan få ting til at ske, det kan Sys vel nok have ret i.

Da marken var brændt, lignede den fuldstændig en afrikansk savanne med afsvedet korn, og jeg tænkte, at der sagtens kunne gå elefanter og løver på savannen her.

Måneskinnet

Når det ikke er dag, er her ubeskrivelig mørkt. Som er det verdens ende. Dyb sort nat, blot måneskinnet lyser op. Det lyser til gengæld vildt meget op, og gårdens bygninger kaster skygge på græsset, månen spejler sig i fjorden. Jeg elsker dette vidunderlige sted i Danmarks udkant. Marken, der brændte, er fyldt med flint fra

Svanedanser, akryl på lærred, 160 x 100 cm.

menneskers arbejde tusinder af år, før vi kom til dette sted og lærte om det gode ved et virke.

Eller det gode ved bare at være, at gå en tur ved stranden i dette besynderlige lunefulde måneskin, som aldrig rigtig lader sig vise i byens lys.

Jeg maler dette måneskin i en lys dyb violet, og jeg kigger efter månen. Hvor er den, snart nær, snart fjern. Fuld, halv, lunefuld.

Vinden

Vinden er vigtig. Den bestemmer her. Som jeg sagde, nej træerne

Miles, akryl på lærred, 160 x 120 cm.

for den. Jeg lægger ikke mærke til det mere, blot smager jeg saltet på læberne, og jeg læner mig tillidsfuldt ud over skrænterne, uden at falde forover. Jeg bliver holdt oppe og holdt om af vinden.

Balletten, jeg maler, er udtryk for det. For vinden, de skiftende skyformationer og det ustyrlige bølgeskum i fjorden og på stranden. I balletten holdes farven tilbage, og jeg arbejder med forskellige afskygninger af den hvide farve. Penselstrøgene er grove, og de er vinden.

Balletten er også fuglene på træk. De flyver i flok langs skrænterne til varme lande og tilbage til os igen. Svanerne. Flokkene af gæs,

der med deres skræppen høres i det fjerne, kort inden øjet ser dem på himlen.

Gravhøjen

På marken, der brændte, mellem galleriet og fjorden, var der engang en gravhøj. Nu er blot stenene tilbage, kløvede, tilhuggede. Jeg bruger dem som trin i galleriet og mærker ikke blot vindens vingesus, men tillige historiens. Om en egn, der i sit landskab ligner sig selv, som det har ligget der gennem tusinder af år. Dagligt at træde på den hårde granit fra stenen fra gravhøjen, det føles godt. Der er forankring og tyngde i det. Og mine spor er ikke så vigtige.

Øjeblikket

I virkeligheden handler det hele om øjeblikket. Det handler den tango, jeg maler, også om. At man anstrenger sig med det, man gør. At danseparret er nidkært i at finde den rette bevægelse, selvom attituden hurtigt ændrer sig.

At musikeren på jazzbilledet giver alt, hvad han har i sin solo, der gerne skal give lyd hos beskueren blot ved at betragte værket.

Det er også at have et virke, at man anstrenger sig med det, man gør.

Et virke er tillige det at nå et andet menneske. Gennem ord, musik, tale, berøring. Det kan være med maleriet som mellemlid.

Afgørende er engagementet.

Træerne er skæve, læberne er salte. Gæssene skræpper over mit hoved, natten er sort som solsorten, der bliver her hele året, og marken brændte.

Et vidunderligt sted for et virke.

Johannes V. Jensen Museet i Farsø - en *kulturperle* i Vesthimmerland

Af Hans Støttrup Jensen, formand for Johannes V. Jensen Museet

Læg nakken let tilbage, mens du med blikket følger tårnet på Farsø Kirke. Det samme kirketårn, som det så ud for mere end 130 år siden. Forestil dig nu en ung Johannes V. Jensen, der sammen med byens andre drenge leger og klatrer rundt oppe under tårnets tagrende, mærk suset i maven og sveden i håndfladerne. Bliv draget af fortællingen om en drengs tilfældige møde med en forbipasserende malers skitser af kirken, der vækkede en dyb længsel og et »kunstbegær«, som ender med at være afgørende for hele hans tilværelse. Gå forbi familiegavstedet på kirkegården, for-

nem her den dybe kløft i familien, som er forårsaget af bruddet mellem Johannes og Thit. Stærke indtryk – Farsø og Vesthimmerland er »Johannes V. Jensen-land«. Selvom Johannes V. tidligt forlod sit hjem og sin barndomsby, slap landskabet og blæsten aldrig sit tag i ham. Som han selv udtrykte det i et senere tilbageblik: »Hele mit Liv er en Himmerlands Beskrivelse«.

Starten på et museum

Johannes V. Jensen blev født i 1873 i »Huset med de syv Linde« beliggende ved landevejen gennem Farsø by. Huset med den nutidige adresse Søndergade 48 er i dag en del af byens museum for forfatteren, som var den store sprogfornyer i dansk litteratur i første halvdel af 1900-tallet og den seneste danske Nobelprismodtager i litte-

ratur i 1944. Efter flere års forfald blev Johannes V.'s fødehjem i 1989 overtaget af Lions Club i Farsø og sat i stand, så det i september 1991 kunne åbnes som en »mindestue«. I 1999 blev museets støtteforening dannet, og efter et ihærdigt arbejde kunne en stolt støtteforening i 2011 indvie en ny stor tilbygning til museet, som rummer en udstilling med effekter fra Johannes V. Jensens arbejdsværelse deponeret af Nationalmuseet.

Historien om en usædvanlig multikunstner

Museets samlinger tegner et overraskende billede af den reserveerede og tilknappe forfatter. Bag den arrogante facade gemte der sig en personlighed med et bredt repertoire af talenter, en multikunstner der ikke alene var en gudsbenådet skribent men også

Johannes V. Jensen

Johannes V. Jensen Museet i Farsø.

Foto t.h.: Thit og Johannes 1893 inden bruddet mellem de to søskende.

Valdemar Andersens ikonografiske portræt fra 1905 af den arrogante Johannes V. Jensen.

en habil kunstmaler og en fremragende kunsthåndværker og skulptør. I den litterære udstillingsdel på museet er hans omfattende skribentvirksomhed dokumenteret. Johannes V. Jensen udfoldede sit skrivetalent på tværs af alle genrer og medier. Med sine store prosadigte – bl.a. *Frokosten* og *På Memphis Station* – satte han strøm til det danske sprog og var en stor inspirator for senere forfattere som f.eks. Tom Kristensen og Klaus Rifbjerg. Hans roman *Kongens Fald* blev i 1999 kåret som det 20. århundredes bedste roman. Og også i dag gør hans værker indtryk i kraft af deres sproglige spændstighed og indholdsmæssige substans. Mindre kendt i offentligheden er Johannes V.'s skabende virksomhed inden for andre felter. Livet igennem bevarede han en primitiv, helt oprindelig glæde ved at arbejde, ved at se og forme:

Smede, snitte, snedkerere, mure, modellere og tegne. Resultaterne af denne virksomhed er bredt repræsenteret i museets samlinger fra simple brugsting – dolke, knive og stokke – til hans smukke buster af børn og børnebørn, hustruen Else samt venner og bekendte. De fine portrætbuster af Niels Bohr og de fynske malere Johannes Larsen og Fritz Syberg, som Johannes V. Jensen modellerede i sit sommerhus i Tibirke, kan også ses på museet. Museet fortæller og illustrerer således historien om en mangefacetteret personlighed, som også rummede dybe modsætninger. Johannes V. Jensen var dansker helt ind til marven med en sjælden sans for at beskrive det danske vejr og de danske landskaber. Men han var også kosmopolitten, der berejste den store verden i et omfang, som ingen danske forfattere før ham havde gjort.

Han skrev amerikanerromaner – *Madame d'Ora* og *Hjulet* – men han skrev også sine uforlignelige *Himmerlandshistorier*, som vidner om hans stærke forbundenhed med sin hjemstavn. Han nærede en dyb interesse for både den nære og den fjerne fortid, hvilket ikke alene kommer til udtryk i hans forfatterskab men også i hans engagement i fredningen af danske landskaber og kulturminde. Samtidig var han levende optaget af den moderne teknologi og ivrig bruger af den som passioneret motorcyklist, bilist og flypassager.

Museets fokus

Som museum lægger vi vægt på, at historien om denne spændende og modsætningsfyldte personlighed bliver tilgængelig for vores gæster på en nærværende måde. Derfor prioriterer vi den personlige formidling af stoffet via vores dygtige guider, som med udgangspunkt i museets samlinger dykker ned i Johannes V. Jensens opvækst og fortæller historien om en usæd-

Udstillingen »Arbejdets Rum« på Johannes V. Jensen Museet.

Tre glade prisvindere ved Johannes V. Jensens Nobelpris 2016.

vanlig familie med en dybt begavet dyrlægefar, astronom og botaniker, en hårdfør og flittig mor og en stor søskendeflok, hvoraf mange havde musiske talenter.

Nobelprisen uddeles også i Farsø – museets arrangementer og aktiviteter

Når årets nobelprisvinder i litteratur får besked om, at hun eller han er indstillet til prisen, svæver vedkommende i lykkelig uvidenhed om, at prisen allerede er blevet uddelt én gang dette år – nemlig i Farsø.

For fjerde år i træk udskriver museet i 2017 en konkurrence, hvor eleverne i folkeskolens ældste klasser opfordres til at skrive en moderne Himmerlandshistorie.

Eleverne tilbydes som optakt til konkurrencen mulighed for at deltage i skriveværksteder med professionelle forfattere, og de indsendte manuskripter bedømmes af et dommerpanel bestående af forfatterne Knud Sørensen og Pia Grandjean Odderskov. Bedste manuskript belønnes med museets Nobelpris og en kontant præmie på 3.000 kr. Efterhånden har denne konkurrence udviklet sig til en veletableret kunstnerisk scene i Vesthimmerland, hvor unge forfatterspirer får mulighed for at bestige Pegasus og prøve, om vingerne kan bære.

Konkurrencen er et blandt flere eksempler på nye veje i museets kulturformidlende virksomhed, som skal skabe en aktiv og levende

museumsinstitution. I årets løb danner museet ramme om en lang række arrangementer, der strækker sig fra traditionelle foredrag til caféaftener med nye musikalske fortolkninger af Johannes V. Jensens lyrik.

Desuden arrangeres der hvert år en større særudstilling. I 2015 var temaet for udstillingen *Thit og Grundloven af 1915*. I 2016 var temaet *Jensen og Kunsten*.

Gennem kontakter til Johannes V. Jensens familie lykkedes det museet at låne en ganske betydelig del af Johannes V.'s produktion både som maler og skulptør, heriblandt nogle væsentlige værker fra hans hånd, som, man formodede, var gået tabt – bl.a. den tidligere omtalte buste af den fynske maler

Fritz Syberg, som kom for dagen, da bestyrelsesmedlemmer fra museet under en travetur i Tibirke Bakker blev inviteret inden for i Johannes V.'s sommerhus.

Sommerhusets ejere – børnebørn af Johannes V. Jensen – stillede beredvilligt en lang række genstande fra huset til rådighed for en udstilling på museet. Gennem et tæt samarbejde med *Johannes Larsen Museet* i Kerteminde, *Kunsten* i Aalborg og private samlere blev udstillingen suppleret med malerier, akvareller og litografier af bl.a. Johannes Larsen og Fritz Syberg, der kunne kaste lys over det livslange og nære venskab mellem Johannes V. Jensen og de fynske malere. I år er temaet for museets særudstilling *Vesthimmerlandske kunstnere i dialog med Johannes V.* En række nutidige kunstnere udstiller her værker skabt i dialog med Johannes V. Jensens frodige digterunivers.

Byvandring

Andre arrangementer har til formål at udvide museumsoplevelsen ved at rykke aktiviteterne ud af museet og ud i byrummet og naturen. Museet arrangerer hvert år en række byvandring i Farsø, hvor vi opsøger og fortæller om de steder – kirken, søen, fødehjemmet m.v. – som var vigtige steder i Johannes V.'s barndomsland. Med specielt arrangerede bus- og cykelture når museet videre ud i den himmerlandske natur og genser steder, som har sat sig dybe spor i Johannes V.'s forfatterskab:

Kæmpehøjen syd for Farsø som for barnet Johannes var indbegrebet af den fjerne og ukendte verden – markedspladsen i Hvalpsund, som var scenen for Himmerlandshistorien *Ane og Koen* – færgestedet og sundet i samme by, hvor Mikkel Thøgersen og Axel i *Kongens Fald* bliver færget over inden Mikkel ugering mod Axel – skrænterne

ned til fjorden, hvor Johannes V. som dreng legede blindebuk og første gang oplevede det sødme-fulde nærvær af en pigekrop – og Wolles Krog ved Guldager Bæk, hvor Johannes V. som lille dreng opholdt sig hos sin elskede farfar, Jens Jensen Væver.

Ruten er suppleret med *Fortællebænke*, hvor man hører om de historier, som knytter sig til stederne. En oplevelse af Johannes V. Jensens liv og forfatterskab på en ny og sanserig måde.

Skal Thit og Johannes genforenes? – Planer om et fælles museum for Farsøs to store personligheder

I dyrlægefamiliens begavede børneflokk var der – udover Johannes – navnlig én, som skilte sig ud, nemlig hans tre år yngre søster, Maria Kirstine Dorthea, bedre kendt under sit kaldenavn Thit. Ligesom sin bror blev hun én af det 20. århundredes store kulturpersonligheder kendt for sine store historiske romaner bl.a. *Stygge Krumpen* og *Valdemar Atterdag* og ikke mindst for sin revolutionerende kamp for frivilligt moder-skab, en kamp som betød, at danske kvinder lærte at beskytte sig mod graviditet og fik muligheden for selv at bestemme over deres seksualitet. I den gamle administrationsbygning på torvet i Farsø har Thit fået sin mindestue, som præsenterer hendes farverige univers med smykker, beklædningsgenstande, møbler, bøger, malerier af hendes talentfulde lillebror Hans Deuus og mange andre effekter, der giver en enestående mulighed for at komme tæt på

Ludvig Finds
portræt fra 1904
viser Johannes
V. Jensens lyriske
sider.

Farsø set fra syd 1890 – malet af den 17-årige Johannes V. Jensen.

Thit og hendes store personlighed.

Det har i Farsø længe været et ønske at skabe et fælles museum for byens to store forfattere. Da et parcelhus bag Johannes V. Jensen Museet kom til salg i 2013, opstod tanken om at erhverve det og indrette det til et nyt museumsafsnit for Thit Jensen, således at der kunne skabes et fælles Thit og Johannes V. Jensen Museum. For at sikre gennemførelsen af planerne opkøbte Vesthimmerlands Kommune huset og overdrog brugsretten til museet. I samarbejde med kommunen er Johannes V. Jensen Museet i gang med at skabe det økonomiske grundlag for at ombygge det opkøbte parcelhus og indrette det til en særskilt museumsafdeling

for Thit Jensen. Om alt går vel kan vi i foråret 2018 slå dørene op til en ny museumskonstruktion, som fortæller den unikke historie om to kunstnere i en og samme og ikke helt almindelige danske familie for 140 år siden.

"Hele mit Liv er
en Himmerlands
Beskrivelse"

Johannes V. Jensen

Det er en historie, som rækker langt ud over Himmerland, og i en museumssammenhæng har dét, der skal til for at blive en både national og international attraktion for kulturturister:

To vidt forskellige, farverige hovedpersoner, masser af fascinations- og identifikationskraft for begge køn og uanede muligheder for fordybelse i flere dimensioner for både skoleelever, museumsgæster, studerende og forskere. Med dette

museum har Farsø og Vesthimmerland et tilbud til alle, som søger kulturelle oplevelser i et autentisk miljø. De kan suppleres med besøg på Stenaldercentret i Ertebølle, Vesthimmerlands Museum i Aars og Limfjordsmuseet i Løgstør, som alle udfolder og anskueliggør

den historie og natur, som var omdrejningspunktet i de to himmerlændinges forfatterskaber.

Det er museer, som Johannes V. helt sikkert ville have haft partoutkort til.

Vesthimmerlands Kulturråd har hædret Hans Støttrup Jensen med Kulturprisen 2016 for hans engagement i Johannes V. Jensen Museet.

Bondefødt, og kvajet opdraget

Af Per Bach
Laursen,
Overlade

Overskriften på dette indlæg virker måske stødende på mange – især landmænd, og første gang jeg hørte udtrykket, var jeg også noget forundret. Det var for mange år siden, helt nøjagtig i 1983, hvor jeg opholdt mig i England i et års tid. Jeg arbejdede sammen med et par andre danske landbrugselever på et sydengelsk gods, og den ene af mine kollegaer kom fra en stor gård på Lolland. Han brugte udtrykket i flæng, men altid med respekt – og ironi. Da jeg kom til verden, dengang først i tresserne, var det ganske

almindeligt at stamme fra landet – det gjorde de fleste jo. Stort set alle mine skolekammerater fra Overlade skole var børn af landmænd, og når vi var sammen i fritiden, var det altid hjemme hos hinanden på et landbrug.

Også min familie, altså mine onkler og tanter, var landmænd. Ja, lige med undtagelse af faster Ruth og onkel Ejnar. De boede i Hasseris i Aalborg. Det var underligt. Jeg tænkte tit over, hvad de mon levede af, derinde i byen. Min onkel Ejnar var ingeniør. Han tjente så mange penge, at min faster ikke behøvede at arbejde, husker jeg. Og de havde ingen dyr. Ikke engang en kat. Der var ingen marker, blot en lille græsplæne – så lille, at man ikke kunne spille bold. Man skulle på fællesarealet for at få plads til den slags. Efter sådan

en uges ferie, i Hasseris, hos mine fætre var det nu dejligt at komme hjem til Overlade – til dyrene, markerne, og ikke mindst til alle karlene, der arbejdede på gården. Der var altid nogle, der ville spille bold, fiske i Bjørnsholm å, køre markræs på knallert eller i en gammel bil.

Som jeg blev ældre, blev min interesse naturligt nok også rettet mod andre ting end hjemstavn og landbrug. Jeg ville se verden. Jeg er sikker på, at det er min far, som jeg havde ladet mig inspirere af. Han boede 2½ år i USA som ung. Da jeg var barn, havde mine forældre ofte besøg af venner, som far havde været på eventyr sammen med. Jeg husker tydeligt, hvordan min bror Jesper og jeg sad under det store spisebord i spisestuen og lyttede til den ene mere utrolige

Vilsted Sø er den største ferskvands-sø i Nordjylland, efterfulgt af Glenstrup Sø, og grænser op til Per Bach Laursens fødehjem Lundgaard.

historie efter den anden. Som årene gik, kunne vi historierne udenad – men det blev de ikke ringere af.

Nye oplevelser i Danmark

Som 18-årig rejste jeg til min første plads på landet. Det var i Ødis, som ligger lige nord for Kongeåen ikke langt fra Vamdrup. Det var begyndelsen på 10 år med bopæl uden for Vesthimmerland. Den egn, som havde været indbegrebet af trykthed, varme, hvor man kendte alle. Men det var også begyndelsen på en tid, som fik stor betydning for mig som menneske, især fordi jeg nu fik

set andre egne – i første omgang af Danmark – og senere andre lande og andre kulturer. Noget af det første, jeg noterede mig i Ødis, var, at det meget sjældent var blæsevej. Træerne var høje og stod

strunke og lodrette. Ikke som hjemme på Lundgaard, hvor siljerønhegnene, som min farfar havde plantet under 2. verdenskrig, nærmest groede vandret hen ad jorden. Det var altså fantastisk at opleve mange vindstille dage.

Vindstille var der også for det meste i København – i hvert fald i Gothersgade, hvor Livgardens Kaserne ligger. En sommer i Kongens København, som spillemand i Livgardens Tambour Korps, var den største oplevelse til dato. Og »bondefødt og kvajet opdraget«, ja, det var næsten alle mine gartnervenner.

Tilbage til rødderne

Herefter fulgte gode år i England, Montana, USA, Californien, USA, Stubbekøbing og Haderslev. En dag, da jeg sidder ved mit skrivebord på Superfos Korn i Haderslev, hvor jeg var grovvaresælger, ringer min far og spørger, om jeg ikke havde lyst til at komme hjem en tur til weekenden – han havde noget, han gerne ville snakke med mig om. Det skulle senere vise sig, at den telefonopringning skulle blive begyndelsen på et nyt kapitel i mit liv.

Et halvt år senere, med tilbagevirkende kraft, blev jeg ejer af halvdelen af mit fødehjem, Lundgaard. Jeg blev landmand på fuldtid, og jeg flyttede igen hjem til Vesthimmerland – hjem til alt det, jeg kendte så godt – og hjem til blæsten. Det var i 1990, altså for 27 år siden, og her så mange år efter har jeg tit tænkt på, hvordan tilværelsen mon havde formet sig, hvis jeg havde sagt ja tak til at blive konstabel i Livgardens Tambour Korps eller startet egen virksomhed i England sammen med min gode ven, Nigel Davis. Eller hvis jeg var blevet i Sacramento,

Californien, som formand på en tomatfarm eller i Haderslev som foderstofsælger.

Bondefødt i Vesthimmerland med stor nysgerrighed på verden – det er vel ikke så ringe endda. Kvajet opdraget – måske. Men blæsten og siljerønningen, der læner sig mod øst, er i dag en del af mit dna – det kan jeg ikke løbe fra. Jeg husker specielt efteråret i Californien, det må have været i 1985. Jeg oplevede, at det tørre klima nærmest var neutralt og goldt. Ikke som i Danmark, hvor årstiderne både kan lugtes, føles og ses.

Men her var der bare tørt og varmt og græs året rundt, og træerne bar blade året rundt. Og hvis enkelte træer faldede, så skød de hurtigt igen for at blive grønne ligesom alle de andre træer. Meget lidt årstids-

variation.

Man lærer først at sætte pris på sin egn, når man har oplevet verden. Jeg ser på vores dejlige landsdel med helt andre øjne i dag end dengang.

Vores heder, vores strande, vores engdrag, vores skove, vores små samfund, vores kulturarv, vores ildsjæle og vores dynamiske industrier.

Det gamle ordsprog: Ude godt, men hjemme (i Vesthimmerland) bedst, holder jeg meget af. Men det betyder jo ikke, at verden ikke har min interesse – for det har den, og dét til evig tid.

Derfor Vesthimmerland

En fortælling om, hvordan to århusianere lidt tilfældigt kommer til en fremmed egn – Vesthimmerland – og om, hvor stor en betydning denne egn får for hele familien.

Af Eva Harbo og Henrik Andersen, Aars

Telefonen ringede en forårsdag i 1978. Det var en handelsskoleforstander, som havde modtaget vores jobansøgninger, og som mente, at han kunne tilbyde job til os begge to. Vi blev glade, og der blev aftalt tidspunkt for jobsamtale. Det lød lovende.

Da den første begejstring havde lagt sig, kiggede vi på hinanden: »Øhh – Aars? Hvor ligger Aars?« Det vidste vi ikke helt præcis, men et hurtigt kig på et landkort afslørede hvor. Og på den aftalte dag satte vi os i vores lille bil og kørte mod Aars. Undervejs passerede vi Kgs. Thisted, og vi jokede lidt med, at der godt nok var langt til Aars, selv kongen kunne ikke holde sig hele turen.

Jobsamtalen gik fint, og vi gik i gang med at finde bolig og pasningsmulighed til vores ældste datter, som var knapt 1 år. I Aarhus var vi vant til, at man skulle skrive sine børn op i meget god tid for at få pasning. Den venlige dame på kommunen spurgte os, hvornår vi flyttede til Aars. Vi svarede, at det gjorde vi til juli, og det overraskende svar var så: »Jamen, så kom herved, når I er flyttet ind, så finder vi en plads til jeres datter«.

Siden er der gået mange år, og et tilbageblik på dem giver et

godt billede af, hvilke muligheder livet i Vesthimmerland kan byde på. Disse muligheder centrerer sig hovedsagelig om to begreber: uddannelsesmuligheder og fritidsfællesskaber.

Uddannelser

Uddannelsesmuligheder dækker over, at Vesthimmerland – og ikke mindst Aars – har de skoler, som man som børnefamilie har behov for. Der er folkeskoler, frie skoler, gymnasium, handelsskole og teknisk skole.

Da skoletiden kom for vores børn, startede de to ældste i folkeskolen, men af forskellige årsager så vi os nødsaget til at finde en anden løsning, og det blev Haubro-Søttrup Friskole. Denne skole kom til at fylde meget af vores tilværelse i ca. 10 år, og vi blev så glade for denne skole, at vores tredje barn startede sin skolegang på friskolen, og alle fuldførte grundskolen der.

En friskole er afhængig af forældrenes engagement, og vi deltog gerne i arbejdet. Så det blev til mange timer med arrangementer, forældrearbejdsdage, byfestoptog og bestyrelsesarbejde, som endte med formandsposten i tre år. På en friskole mærker man i høj grad,

hvor vigtigt – og givende – fællesskabet er. Uden engagement og fællesskab, ingen skole. En friskole er ikke bare en »vare«, som man køber, det er en livsform. Og de frie skoler fik faktisk så meget tag i vores børn, at de efterfølgende også har gået på efterskole og højskole. Vores børn afsluttede alle tre deres ungdomsuddannelse på Vesthimmerlands Gymnasium, som gav dem et solidt fundament til at færdiggøre videregående uddannelser som cand.ling.merc., cand.adm. og musikterapeut. Og selv om de alle tre nu er flyttet til andre egne af landet, er det i høj grad årene i det vesthimmerlandske, som har formet dem.

Den kommunale musikskole kom til at fylde meget i vores børns opvækst. Igennem dette fantastiske tilbud om at blive lukket ind i musikkens og sangens verden fik især vores to yngste børn et solidt afsæt. De fik lært at spille forskellige instrumenter. Som nævnt er vores yngste i dag musikterapeut, uddannet fra Aalborg Universitet, så hun bruger dagligt musikken i sit virke. Hun er faktisk medudgiver af en CD med delvis selvkomponerede sange. Vores søn spiller i dag trommer i tre-fire bands, og

han er jævnligt arrangør af koncerter. I sin tid var han med til at stifte musikforeningen BOX-EN i Aars, som vist stadig eksisterer.

Fritid – en livsform

Fritidsfællesskaberne, som er nævnt i det følgende, har det tilfælles, at de alle er baseret på det frivillige arbejde, som er rygraden i det danske samfund. Allerede få år efter at vi kom til Aars, begyndte børnene at »gå til« FDF. Ret hurtigt blev Eva, der var tidligere KFUK-spejder, shanghaget som leder, og fra da af har FDF været en fast bestanddel i familiens liv med ugentlige møder, sommerlejre, hikes, landslejre, lederkurser og meget andet. Hos os hed det derefter ikke at »gå til« FDF, men at »være FDF-er«. FDF er for familien en livsform. Vores børn tilbragte rigtig mange timer sammen med FDF-kammeraterne både her fra Aars, men efterhånden også fra andre egne af landet. Eva deltog som børneleder og siden som kredsleder, og mange år senere blev det til bestyrelsesformand; en post som hun beholdt indtil sidste år, hvor hun valgte at give depechen videre for efter mere end 30 aktive år at fortsætte med nogle af de mere anonyme FDF-opgaver.

Som et kuriosum kan nævnes, at alle vores tre børn har fundet deres ægtefæller i FDF eller på Silkeborg Højskole, som drives af FDF. Så det er ingen overdrivelse at sige, at FDF har været familiens skæbne – på den gode måde. Til vores store glæde er børnebørnene nu også begyndt at »gå til« FDF.

Sportsklubberne har en stor plads i Aars' fritidsliv, og det har vi også benyttet os af. Så i vores familie har vi dyrket bl.a. gymnastik, badminton, svømning, fodbold, motionsløb og yoga. Og som man

måske kan gætte, blev det også her til ledelses- og bestyrelsesarbejde – samt mange køreture til stævner og kampe rundt om i Himmerland. Højdepunkterne har været, at vores yngste datter var på Aars Badmintonklubs U10-hold, som blev nordjysk mester i badminton, og at Henrik som formand for spilleudvalg i Aars Idrætsklub var hovedkraften i arrangement af fodboldlandsstævne inden for DGI for old boys- og ynglingespillere.

Foto: Leif Ervolder.

Kirkeligt arbejde

Som en naturlig forlængelse af FDF-engagementet, der er et kristent børne- og ungearbejde, sagde Eva i 1995 ja til at stille op til menighedsrådsvalget, hvor hun blev valgt ind for Den Folkekirkelige Liste og fik det største antal personlige stemmer ved dét og det efterfølgende valg. Igennem 15 år var menighedsrådsarbejdet en væsentlig og meget spændende del af Evas fritid – og jævnligt også arbejdsdag. I to perioder beklædte Eva posten som næstformand, og ellers var det Aktivitetsudvalget og Børne-/ungeudvalgsarbejdet, der optog.

Her Eva Harbo ved indvielsen af FDFs Friluftscener i maj 2016.
Foto: Michael Rolighed.

Eva er stadig tovholder for omdeling af Aars Sogns kirkeblad. Det foregår på den måde, at Eva har lavet

omdelingsruter, og FDF-erne husstandsomdeler kirkebladet.

Betalingen for arbejdet går til FDF-ernes sommerlejr og diverse udstyr.

Lokalpolitik

I starten af nullerne blev Henrik af en bekendt overtalt til at engagere sig i lokalpolitik. Det blev til to gange opstilling til byrådsvalg for Venstre – uden dog at blive valgt. Men så fangede organisationsarbejdet så meget mere. Og i næsten 10 år var Henrik formand – først for Venstres Samarbejdsudvalg i den gamle Aars Kommune og dernæst for Venstre i den nye, sam-

Eva og Henrik på ferie under varmere himmelstrøg. Privatfoto.

menlagte Vesthimmerlands Kommune. Det betød deltagelse i mange spændende og engagerende møder og arrangementer. Henrik var i alle årene medlem af Venstres hovedbestyrelse og i syv år ligeledes af Venstres forretningsudvalg. Det var nogle utroligt spændende år, som gav indsigt i – og også medindflydelse på – en masse politiske beslutninger. Og ikke mindst gav det kendskab til – og venskab med – mange dygtige og fantastiske mennesker, både lokalt, regionalt og på landsplan. Et netværk, som jeg til dels stadig nyder godt af.

Rodfæstet i Vesthimmerland

Udover de nævnte hovedfritidsinteresser vi har haft igennem årene, deltager vi aktivt i lokale kor-, teater- og musikaktiviteter samt diverse klubber. Så som det fremgår, har der været mange ting, som har holdt os fast her i Vesthimmerland. Og selv om vi efter knap 10 år i handelsskolen lod os friste af nye arbejdsudfordringer, hvor det transportmæssigt havde givet god mening at flytte andetsteds hen, så valgte vi at blive.

Alle de mange fællesskaber, som vi har været så heldige at være en del af, har givet os en enorm berøringsflade og venskaber med en masse fantastisk dejlige mennesker, som vi ikke har lyst til at give slip på.

Det skal dog retfærdigvis tilføjes, at tingene ikke kommer af sig selv. Vi har selv været aktive og opsøgende med hensyn til aktiviteter. Dels giver børn en naturlig indgangsvinkel til fællesskaber, så det er »bare« om at række ud efter dem. Dels er vi nok selv af natur åbne og socialt indstillet.

Men det – og vores næsten 40 år her på egnen til trods, så betegner vi os stadig som førstegenerationsindvandrere.

Vesthimmerlændinge er dejlige, varme og imødekommende mennesker, men når man er sammen med indfødte vesthimmerlændinge, især af de ældre generationer, så kan man godt fornemme, at man mangler nogle blade af historien. Dette være sagt i al venskabelighed, for sådan må det nødvendigvis være. Men vi har som sagt følt os velkomne og hjemme her – ellers var vi nok løbet skrigende bort for længe siden.

MESSECENTER VESTHIMMERLAND, AARS

KIMBRERMUREN AF PER KIRKEBY, AARS

VESTHIMMERLANDS MUSIKHUS ALFA, AARS

Et bibliotek, som er meget mere end et boghus

»Formodentlig verdens mest moderne bibliotek«, sagde daværende kulturminister i sin tale ved Biblioteket i Hernings åbning i august 2014. For biblioteket har en helt anden rolle i dag end »blot« at låne bøger og andre materialer ud til folket

Af Brian Bruhn, eventmager,
Biblioteket i Herning

Det summer af liv fra tidlig morgen til sen aften på biblioteket i Hernings centrum. Her sidder studerende i grupper og arbejder, andre læser aviser, mens børnene leger i BøH-landet og i caféen mødes veninder eller forretningsforbindelser over kage eller en let frokost.

Og gæsterne mødes af en biblioteksansat, som smilende spørger,

om der er noget, hun kan hjælpe med. Der er i det hele taget langt fra det minde, som mange har om et »gammeldags bibliotek«, hvor brugerne forventedes at være stille, og man nærmest følte sig til besvær, hvis man dristede sig til at spørge bibliotekarerne om hjælp.

Et hus som kan meget mere

Formålet med et bibliotek er ifølge bibliotekslovens §1 »at fremme oplysning, uddannelse og kulturel aktivitet«. Det betyder, at det ikke

længere er nok at sikre, at borgerne har fri og lige adgang til viden og kultur via bøger, magasiner, cd'er og andre materialer.

Bibliotekerne skal i dag kunne meget mere. De krav var en del af baggrunden, da man i Herning i forbindelse med en flytning revolutionerede hele måden, man tænker, indretter og driver bibliotek på.

Brugeren og dennes mulighed for at blive klogere er stadig i fokus, men ud over stadig at kunne låne bøger, og andre materialer, er der

Biblioteket i Herning er formodentlig et af verdens mest moderne biblioteker – et sted, hvor de besøgende føler sig meget velkomne. Foto: Søren Jensen.

LÆSERBREV I HERNING FOLKEBLAD, 22. OKTOBER 2014
 I dag nyder jeg at komme i de moderne omgivelser, ja, jeg har en fornemmelse af at gå ind fra gaden, som man kan i mange af de store byer i Europa. Det gi'r lidt stolthed at komme ind og pludselig at opleve sig som en vigtig vidensopsamler sammen med de mange mennesker, der som jeg er på tur gennem bygningen. Biblioteket er blevet en del af gadelivet, og i sine rå materialer virker det, som om arkitekten har tænkt sig, at gaden fortsætter gennem bibliotekets stueplan fra gågade til parkeringsplads, og på denne tur kan man nå lidt fordybelse, hente et par bøger eller blot læse dagens aviser. Jeg tror, denne fornemmelse af ude/inde kan have betydning for os borgere i et videnssamfund, hvor det at hente informationer, måske elektronisk, er en stor del af vores liv.

LÆSERBREV I HERNING FOLKEBLAD, 15. DECEMBER 2014
 ...nu ellers kunne have lyst til. Biblioteket er en ren kulturperle, som formår at være interessant for alle aldersgrupper og alle kulturer. Da der også...

nu skabt et hus, som fungerer som moderne mødested for tusinder af brugere. Og de er glade for det.

- Biblioteket er ikke indrettet som et traditionelt bibliotek. Vi har lavet et bibliotek, hvor der er god plads til borgerne, og ikke kun bøgerne – selvom der faktisk står 5 km af dem nede i »Dybet«. Vi har skabt et nyt mødested helt centralt i Herning – et moderne forsamlingshus, hvor borgene frit kan forsamlles, kan lære, opleve og erkende med kulturen og blive kloge med både fysiske og digitale medier. Hvor de kan studere, inspireres eller lege – eller simpelthen bare hænge ud med vennerne. Et hus som vi fylder med god service – og ikke mindst et væld af kulturelle aktiviteter, læringstilbud og eksponering af litteraturen, forklarer bibliotekschef Pernille Schaltz.

New York-stil

Biblioteket på gågaden i Herning fremstår i dag som et teknologitungt, attraktivt, indbydende, uformelt bibliotek, bygget i rå New York-

stil med et let og nordisk twist. Hvor 90% af materialerne står tætpakket i underetagen og 10% i gadeplan og formidlet på en helt ny måde.

Først og fremmest består forvandlingen af biblioteket i hverdagen i, at medarbejderne gør en stor indsats for at få brugerne til at føle sig velkomne.

Uniformerede værter tager imod gæsterne for at tage sig bedst muligt af deres behov og ønsker. De mindste børn har et eventyrligt univers at boltre sig i. En kommerciel café serverer kaffe og byens bedste hindbærsmutter. Og så er biblioteket åbent syv dage om ugen. Året rundt.

- Biblioteket er et indendørs byrum – en forlængelse af gågaden – og arkitekturen er nytænkt og supermoderne. Det nye bibliotek er en trafikskaber i Herning C.

Her knyttes trafikknudepunkterne, banegården og busstationen med gågadeområdet og byens mange uddannelsesinstitutioner, forklarer Pernille Schaltz.

Aktiviteter – markant kultur- og læringsprofil

For at trække folk til det moderne bibliotek – og for at udvide deres horisont på andre måder end kun via bøgerne, afvikler biblioteket et væld af kulturelle aktiviteter, læring og inspiration. Der er i gennemsnit flere end 1 arrangement om dagen og en læringsaktivitet – hvad enten det så er en biblioteksintroduktion, kursus i tablets, højtlesning for børn, strikkecafé eller noget helt tredje.

Udstillinger

Der er også gjort ekstra ud af at

præsentere de mange materialer på nye måder, så gæsterne lokkes på biblioteket til at prøve noget nyt. Ni medarbejdere arbejder blandt andet med at lave eksponeringer, som det hedder i bibliotekssprog. Det vil sige temaudstillinger, som præsenterer mange forskellige materialer om et bestemt tema – eller af en bestemt art. De omkring ti udstillinger skiftes efter få uger, så gæsterne hele tiden får nye inspirerende oplevelser, når de kommer på biblioteket. Biblioteket råder i alt over omkring en halv

million materialer, og mens langt de fleste befinder sig i dybet under hovedstrøget, så stilles en del altså frem for at inspirere de mange besøgende.

- Formålet med vores eksponeringer er naturligvis, som med vores øvrige indretning, at vi viser brugerne bibliotekets mange tilbud og muligheder og påvirker dem i »vores rum«. Eksponeringerne skal sikre, at brugerne får noget værdifuldt med videre og bidrager med ny viden, forklarer bibliotekschefen. Og det er mange besøgende, der er

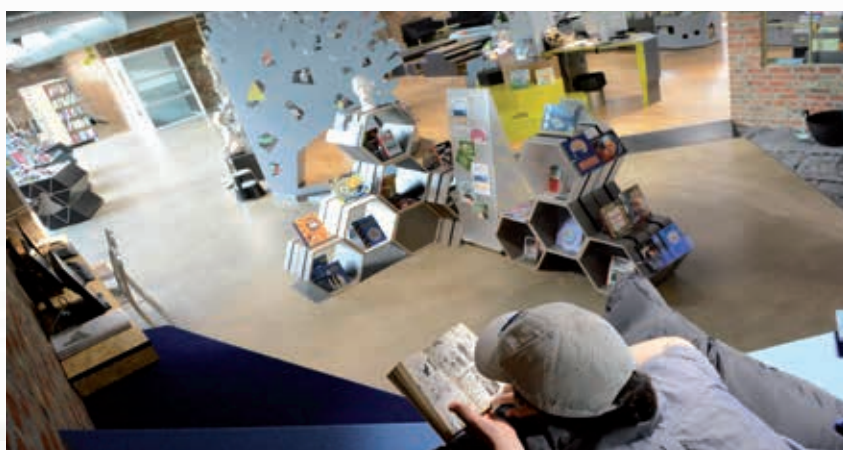
tale om. Biblioteket har mere end tredoblet sit besøgstal, siden flytningen til midtbyen for et par år siden, så der i 2015 var 543.000 gæster gennem dørene.

Samarbejdspartnere

For at gøre biblioteket til byens og borgernes hus trækkes byen ind i biblioteket ved hjælp af mange og meget forskelligartede samarbejdsrelationer. Man vægter specielt to samarbejdsrelationer.

På grund af placeringen på gågaden er de tætteste naboer nu detailhandlen. Så Cityforeningen eksponerer bibliotekets aktiviteter på lige linje med egne aktiviteter, og biblioteket inviterer med jævne mellemrum butikkerne til at deltage i bibliotekets aktiviteter, hvor det giver mening. For eksempel var flere butikker (bl.a. optikeren, en skobutik, apoteket) tilstede med stande og aktiviteter, da biblioteket afholdt sundhedsdag. I det hele taget udfordrer biblioteket konstant de skarpe og andre steder rigide skel mellem offentlig kulturvirksomhed og private foretagender. Samarbejder afprøves, hvis det kan hjælpe med at leve op til bibliotekets formål om at fremme oplysning, uddannelse og kulturel aktivitet.

Også samarbejdet med andre kulturinstitutioner i kommunen vægtes højt. De får deres aktiviteter eksponeret på en storskærm ud mod gågaden samt på skærme inde i biblioteket, de fysiske eksponeringer kan have temaer, som gør opmærksom på begivenheder på andre kulturinstitutioner, ligesom arrangementer ofte laves i et samarbejde.

*Biblioteket i Herning er indrettet som et indendørs byrum – en forlængelse af gågaden.
Foto: Søren Jensen.*

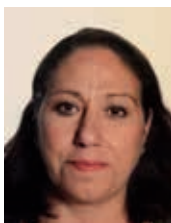

*Et kig ind i BoH-landet på Biblioteket i Herning, hvor børnene kan hygge sig og lege.
Foto: Søren Jensen.*

Diskrimination af verdens kvinder

Bestyrelsesmedlem og ansvarlig for EMKR's telefonrådgivning Annam Al-Hayaly fra Etniske Minoritets Kvinders Råd (EMKR) sætter fokus på diskrimination af kvinder i de mellemøstlige og afrikanske lande

Af Annam Al-Hayaly, Etniske Minoritets Kvinders Råd (EMKR)

I mange af de mellemøstlige og afrikanske lande er fattigdom, vold og hårdt slid mange kvinders lod, blot fordi de er kvinder.

Kvinder fik den første straf, da Eva og Adam blev vist ud af Paradisets Have. Straffen var, at Eva og hendes kvindelige efterkommere med stor smerte skulle føde deres børn. Men det var ikke nok.

Menneskehedens historie er én lang beretning om mandens krænkelse og undertrykkelse af kvinder.

En stigende forståelse af dette har fået nogle lande til at vedtage love, der skal beskytte kvinders rettigheder. Men love kan ikke ændre folks indstilling, og det er her, roden til uretfærdigheder og fordomme findes. Love kan heller ikke i sig selv afværge for eksempel vold.

De fleste love er ikke i stand til bringe denne krænkelse og undertrykkelse af kvinderne til ophør, med mindre de nuværende kulturer og samfundsnormer ændres. Men fordi kulturer og samfundsnormer almindeligvis bygger på dybt rodfæstede traditioner og skikke, er det en hård nød at knække.

Meget tyder på, at vold og krænkelse af kvinder er et globalt problem, men der eksisterer en gru-

som kønsapartheid i udviklingslandene.

I mellemøstlige og afrikanske lande, der plages af fattigdom, er en sådan indstilling ensbetydende med, at piger får dårligere ernæring. I nogle lande er det skik og brug, at kvinden spiser det, der bliver til overs, efter at hendes mand og deres sønner har spist.

I udviklingslandene får piger mindre lægebehandling og kortere skolegang end drenge. Forskere har konstateret, at 15% af pigerne i asiatiske lande er underernærede sammenlignet med kun 6% af drengene, og i nogle land bliver dobbelt så mange drenge som piger bragt til lægecentre for at blive behandlet. Flere end 40% af alle unge kvinder i Afrika samt den

sydlige og vestlige del af Asien kan ikke skrive.

Kvinder i de fleste mellemøstlande kan ikke bruges alene som vidne ved domstolene, men der skal to kvinder til, hvor man kan nøjes med én mand, og en mand arver dobbelt så meget som en kvinde. Manden har ret til at gifte sig med flere kvinder. Hvis et ægtepar bliver skilt, må kvinden passe sine børn, indtil de bliver ni-ti år, men hvis hun gerne vil gifte sig igen med en anden mand, har hendes eksmand ret til at få deres børn tidligere. Der er mange familier, hvor pigerne ikke må have en kæreste, mens det er ok for drengene. Pigen skal bo sammen med sine forældre, indtil hun bliver gift, og det er meget vigtigt for orientalske mænd at gifte sig med en jomfru.

Traditionen får mænd til at tro, de har ret til behandle kvinder dårligt frem for at elske dem, udnytte dem fremfor at vise dem omsorg. I en stor del af de lande tror man på, at kvinder har den nederste plads i samfundet, fordi man dér sætter større pris på drenge end på piger. En dreng kan føre slægten videre, arve ejendom og tage sig af forældrene, når de bliver gamle, hvilket har stor betydning i lande, hvor der ikke er nogen pensionsordning. Et asiatisk ordsprog lyder: »At opfostre en pige er som at vande en plante i naboens have«. Børn bruges i prostitution. Hvem skal have ansvaret for det?

UNESCO skriver i en rapport:

»Det er blevet så almindeligt at sælge 13-14-årige piger, at det er banalt, og hvert år bliver skønsvi-

en million børn, hovedsagelig piger, tvunget ind i eller solgt til prostitution. De fleste af dem er fra Asien og Afrika. I Afrika bliver i tusindvis af piger og unge kvinder solgt som slaver, nogle for sølle 100 kr.

Sexindustrien er et kæmpe marked, og det bliver hele tiden større. Prostitutionsbranchen har en samlet omsætning på mere end fem milliarder dollars hvert år – og tallet vil vokse i de kommende år som en konsekvens af krige i Mellemøsten og Afrika.«

Vold mod kvinder

Kvinden er mere udsat for vold end manden. Vold ødelægger livet for mange kvinder, og vold har mange forskellige ansigter.

Skønsmæssigt har hundrede millioner piger, især i Afrika, fået deres kønsorganer lemlæstet som følge af omskæring.

I nogle lande bliver hver sjette kvinde på et eller andet tidspunkt

udsat for voldtægt. Det er en udbredt svøbe, selv om det flere steder næsten ikke registreres. Nogle gange kan kvinden ikke sige noget om sin voldtægt, fordi hun er bange for sin familie, eller hun er bange for andres reaktion.

Derfor fører hun ikke sag mod voldtægtsmanden og siger ikke noget om, hvad der er sket med hende. De fleste af disse kvinder kan ikke klare det, og bliver senere sindslidende. Herover er der mange andre slags vold, som kvinder udsættes for – bl.a. psykisk og fysisk mishandling samt materialistisk vold. Jeg har lavet en undersøgelse om vold mod kvinder med spørgsmål til 100 kvinder fra ikke-vestlige lande, som bor i Danmark.

Resultatet var, at 66% af kvinderne er blevet misbehandlet af deres mand eller bror, men det er sjældent blevet registreret, da flere kvinder synes, at der er tabu forbundet med det at sige noget dårligt om ens egen familie.

Kvinder og deres arbejde

Skønt det både er mænd og kvinder, der lider i lande, hvor fattigdom, sult og ufred hører til dagens orden, er kvinderne forholdsvis hårdest ramt.

Ifølge en FN-rapport udgør kvinder over 70% af de 1,7 milliarder mennesker i verden, der lever i dyb fattigdom, og det bliver stadig værre. Antallet af kvinder på landet, som lever i yderste fattigdom, er steget næsten 50% i løbet af de sidste tyve år.

Kvinder udfører ca. en tredjedel af alt arbejde i verden, men de

modtager kun en tiendedel af verdens indkomster og ejer mindre end en procent af verdens ejendomme.

I dag må flere kvinder end nogensinde før arbejde uden for hjemmet for at bidrage til familiens underhold eller fordi de er familiens eneste forsørger.

Kvinder udfører ikke kun husligt arbejde. Der er relativt få kvinder i verden, som kan sige, at de kun er hjemmegående. Det er en meget lille procentdel af kvinderne, som arbejder på kontor eller som karrierebevidste personer.

Størstedelen af kvinderne slider mange timer om dagen for en ussel løn.

Flere hundrede millioner kvinder udfører landbrugsarbejde, idet de dyrker afgrøder, passer familiens lille jordlod eller husdyr. Frugten af dette arbejde, der ofte er underbetalt eller ulønnet, ernærer halvdelen af verdens befolkning.

Erhvervsaktive kvinder tjener normalt mindre end mandlige kolleger ene og alene, fordi de er kvinder.

Men hvor vanskeligt det end er, så er det at skaffe brød på bordet ikke den eneste udfordring, kvinder står over for.

Kvinden som mor

Et gammelt ordsprog siger, at »der skal hundrede mand til at skabe en lejr, men en kvinde kan skabe et hjem.«

Så der er ingen tvivl om, at kvinden spiller en stor rolle i familien og samfundet. Hun er halvdelen af samfundet, og hun har produceret sin andel til samfundet.

Hun er også den første lærer for sit barn. En mor, der ammer sit barn, skaber et trygt miljø lige fra fødslen. Især i fattige familier er moderens egen mælk den bedste gave, som hun kan give nyfødte, og hun lærer sine børn, hvad kærlighed er.

Kvinderne i mellemøstlige lande yder en stor arbejdsindsats, men får ikke noget som tak.

På hvilke måder kan kvinder forbedre deres vilkår? Hvad kan kvinder under de nuværende forhold gøre for at forbedre deres lod i livet? En fredelig, retfærdig og human verden, hvor kvinder respekteres, kan kun opnås, hvis alle er enige og øjeblikkeligt skrider til handling. Hvis en handlingsplan om at gøre kvinders tilværelse mere fredelig, retfærdig og human skal være virkningsfuld, må ægtemænd og fædre begynde at efterleve den i deres familie. Men det sker ikke, hvis kvinderne bare håber på det, kvinderne skal kæmpe hårdt for at få deres rettigheder, de skal sige NEJ til alle traditioner, som tvinger kvinder til at leve nærmest som slaver.

Kvinder skal have uddannelse

Der er cirka 600 millioner kvinder i verden, der ikke kan læse og skrive, og de fleste har aldrig haft mulighed for at gå i skole. Kvinder der har uddannelse, vil ikke alene kunne forbedre deres økonomiske situation, men også have mulighed for at stimulere børnenes indlæringsprocesser. De kan også gennem deres undervisning forbedre familiens helbredssituation – man kan sige, at uddannelse af piger er en god investering.

Det sker i Folkevirke i øjeblikket

AfJeanne
Bau-Madsen,
næstformand,
Folkevirke

I Folkevirkes kredse rundt om i hele landet holdes møder, udflugter og læsekredse. Det kan man læse om i nyhedsbrevene, på hjemmesiden og i kulturtidsskriftet »Folkevirke«. Nogle kredse søger penge til lidt længerevarende projekter. Dem hører vi ikke altid så meget om. Fx har Lyngbykredsen fået midler fra Dansk Folkeoplysnings Samråd til et projekt, der henvender sig til kommunens flygtninge. Kort fortalt vil bestyrelsen i Lyngby samle nogle nydanskere og bede dem fortælle om problemer, de havde, da de i sin tid kom til kommunen. Derefter arrangeres en tur rundt i kommunen for nytilkomne borgere. Her besøges de steder i kommunen, der kan være gode at kende. Når projektet er slut, bliver det lagt på Folkevirkes hjemmeside.

Folkevirke opfordrer alle kredse til at offentliggøre deres større og mindre projekter på hjemmesiden. I skal blot henvende jer til vores webmaster Birgit von der Recke. Folkevirke er også interesseret i at høre, hvordan I har brugt nogle af de projekter/idéer, der allerede er lagt på hjemmesiden.

Større projekter

På landsplan har Folkevirke flere projekter i gang.

»Dansk mangfoldighed« er et projekt, der er finansieret af Dansk Folkeoplysning Samråd, DFS.

Folkevirke ønsker at udgive en guide henvendt til flygtninge, der netop har fået asyl, og som ønsker at få en viden om, hvordan danskerne lever, og samfundet fungerer. Guiden er delt op i følgende emner (lidt forkortet):

- Præsentation af Danmark – regeringsform og landskab og vejr.
- Livsstil – mad, sport, frivilligt arbejde og økonomi.
- Demokratiets spilleregler – korruption, familie og ligestilling.
- Omgangsformer – hilsen, tiltaleformer og spiseregler.
- Møde med institutioner – fødsel, vuggestuer og børnehaver, skoler, ældre og handicappede, fængsler og død.
- Fest og helligdage.
- Fødselsdage, flagdage og helligdage.

Derefter kommer et afsnit, der hedder: Det undrer mig? Dette er en samling af spørgsmål, Folkevirke fik i samtaler med flygtninge/indvandrere.

Projektet begyndte i foråret 2016. Der blev nedsat en arbejdsgruppe

med medlemmer fra Folkevirkes forretningsudvalg, Folkevirkes webmaster, Birgit von der Recke og to eksterne konsulenter Alma fra Kasakhstan og Louiza fra Algeriet. Gruppen blev enige om, at guiden skulle indeholde ovenstående punkter. Webmasteren udarbejdede på dette grundlag et PowerPoint, der illustrerede de forskellige afsnit i billeder.

Deltagerne i arbejdsgruppen op søgte to og to institutioner, hvor vi kunne møde målgrupperne.

Arbejdsgruppen har besøgt VUC i Lyngby, sprogskoler i Herning og Kalundborg, Røde Kors i Vordingborg og bydelsmødre på Nørrebro.

Inden besøget udsendte Folkevirke oplægget »Hvem er vi, og hvad skal vi tale med jer om« og bad dem diskutere tre spørgsmål:

- Giv et par eksempler på, hvad I har undret jer over i Danmark?
- Hvad ville du gerne have vidst tidligere?
- Hvad er den største udfordring for dig i Danmark?

Ved vores besøg viste vi vores PowerPoint, spurgte dem, om det var noget, de kunne bruge og om, der var noget, vi manglede.

Desuden snakkede vi om de tilsendte spørgsmål.

Da vi havde besøgt alle fem steder, mødtes arbejdsgruppen på Folkevirkes kontor for at sammenligne notater, og et af medlemmerne lovede at skrive det hele sammen i sommerferien. Herefter gik det ud

til alle medlemmer af arbejdsgruppen, så de kunne komme med yderligere kommentarer.

Webmasteren fandt links, der kunne uddybe teksterne.

Teksterne var kortfattede og med et lavt lixtal. Det blev bestemt, at guiden skal trykkes på papir og oversættes til engelsk og arabisk. Næste trin er at gå tilbage til skolerne, vi besøgte tidligere, for at spørge, om de er tilfredse med det skrevne. Dette sker dels ved besøg og dels pr. mail.

Det er status. Folkevirkes mål er, at guiden er trykt inden Folke-mødet på Bornholm, hvor vi vil præsentere den. Guiden bliver trykt i 600 eksemplarer. Den lægges naturligvis også på hjemmesiden.

Vestindien som dansk koloni

Et andet og mindre projekt er et møde på Hovedbiblioteket i Krystalgade. Dette møde er også finansieret af DFS, som administrerer penge fra en pulje under Folketinget, og som er givet i anledning af 100 året for salget af De Dansk

Et glimt fra Folkevirkes landsmøde 2016. Det blev holdt i Odense.

Vestindiske Øer. Det bliver et hel-dags møde her i foråret. Datoen ses på hjemmesiden og i nyhedsbrevet. Mødet vil indeholde følgende punkter:

- Vestindien som dansk koloni. Gennemgang af historiker.
- Frokost.
- Skal Danmark sige undskyld? Oplæg ved en teolog eller anden med interesse og mening om dette spørgsmål.
- Diskussion.

Jubilæum i 2019

Folkevirkes forretningsudvalg har nedsat en arbejdsgruppe, der skal planlægge Folkevirkes 75-års jubilæum i 2019. Der er reserveret lokaler på Vartov til 2. marts 2019. Desuden arbejdes der sammen med et teaterkompagni om en forestilling.

Folkevirke ønsker at udgive en jubilæumsbog.

Folkevirke søger midler til aktiviteterne og har allerede fået bevilget en mindre sum.

Landsmøde 2017

Landsmødet i 2017 skal holdes i København, og en arbejdsgruppe har planlagt en litterær rundtur i det indre København, hvor der sættes fokus på Søren Kierkegaard. Derefter spises frokost på Restaurant Ankara. Selve landsmødet holdes på Folkevirke i møde-lokalet på 2. sal. Se detaljeret program side 29.

Folkevirke til Folkemøde:

Mangfoldighed i Danmark

Folkevirke ønsker at præsentere sit projekt »Mangfoldighed i Danmark« på Folkemødet på Bornholm i juni 2017.

Folkevirkes arrangement bliver lørdag 17. juni, og det kommer til at ligge i forbindelse med andre integrations-aktiviteter i Dansk Folkeoplysnings Samråds telt.

Sidste år modtog Folkevirke midler fra netop Dansk Folkeoplysnings Samråd, så en gruppe folkevirkere kunne skrive en guide for nydanskere. I forordet står bl.a.: »Denne lille bog henvender sig til

de nye medborgere, som kommer til Danmark med en anden kulturel baggrund. Det kan være vanskeligt at finde vej rundt i det danske samfund – aflæse kulturelle koder og normer. Hvis man som tilrejsende i Danmark har et ønske om at blive en aktiv og indflydelsesrig borger i vores demokrati, skal man have selvtillid, lyst til at tage fat, være nysgerrig, kreativ og være i stand til at arbejde sammen med andre.«

Guiden er tænkt som en form for opslagsbog. Efter hvert afsnit er

der desuden relevante links, som henviser til steder, hvor læseren kan få en mere dybtgående viden om det aktuelle emne.

Guiden er skrevet på et dansk, der er let at læse. Guiden er på vej til at blive oversat til engelsk og arabisk. Den vil desuden blive lagt på Folkevirkes hjemmeside.

På Folkemødet vil Folkevirke præsentere guiden trykt i den danske udgave.

REGIONALMØDE i Roskilde

Journalist, forfatter og foredragsholder Klavs Birkholm.

Folkevirke i Roskilde arrangerer 1. april et spændende regionalmøde i Roskilde.

Mødets hovedoverskrift er »Tidens etiske valg«.

Det endelige program for temadagen er endnu ikke færdigt, men allerede nu ligger dette fast:

- Kl. 9.30: Morgenkaffe.
- Kl. 10.00: Velkomst v/ formanden.
- Kl. 10.15: Debatoplæg ved Klavs Birkholm.
Han taler ud fra overskriften:
»Kræver en ny tid en ny etik?«
- Kl. 13.00: Frokost.
- Kl. 14.15: Et musikalsk arrangement.
- Kl. 15.30: Afslutning.

Folkevirke inviterer til landsmøde i København 22. april. Der lægges op til en spændende dag, hvor der bydes på et kulturelt indslag og en levende debat.

- Kl. 10.30: Pensioneret bibliotekar Peter Hyldekjær giver os et indblik i Søren Kierkegaards liv og filosofi, mens vi vandrer ad de samme gader og torve, som han gjorde for omkring 200 år siden. Vi mødes kl. 10.30 på hjørnet af Strøget (Frederiksberggade) og Nytorv ved den bygning, hvor han blev født i 1813. Turen varer ca. 2 timer. Pris: 80 kr.
- Kl. 12.30: Frokost (for egen regning) på Restaurant Ankara i Krystalgade. Buffetpris 59 kr. Opgradering med oksekød koster ekstra 39 kr. + drikkevarer.
- Kl. 14.30: Landsmødet indledes på Folkevirke, mødelokalet 2. sal, Niels Hemmingsens Gade 10. Undervejs bydes på kaffe/te/vand og kage. Gratis.

Tilmeld på folkevirke@folkevirke.dk senest 27. marts.

**Landet over
tilrettelægger Folkevirke
møder, foredragsrækker,
studiekredse, temamøder,
kurser og lejre,
hvor alle kan deltage**

Ved redaktionens slutning
forelå der oplysninger
om disse arrangementer.

Mere detaljerede oplysninger kan fås
ved henvendelse til
Folkevirkes kontor,
Niels Hemmingsens Gade 10, 3. sal,
1153 København K,
telefon 33 32 83 11
(bedst tirsdage mellem kl. 9 og 16)
eller folkevirke@folkevirke.dk

Folkevirkes møder former sig som
åbne debatter om aktuelle emner,
hvor deltagerne som regel
tager udgangspunkt i et oplæg.
**Folkevirkes møder er åbne
for alle interesserede!**

REGION HOVEDSTADEN

BORNHOLM

Kontakt:

Marianne Kofod Pedersen,
Svanekevej 32, 3740 Svaneke
Tlf. 56 49 21 65

KØBENHAVN

»På Folkevirke«

Niels Hemmingsens Gade 10,
1153 København K.

Kontakt:

Folkevirke,
Niels Hemmingsens Gade 10, 3. sal,
1153 København K. eller
Jeanne Bau-Madsen
Tlf. 45 85 65 92
folkevirke@folkevirke.dk

Folkevirkes Litteraturkreds i København

Mødestedet er Folkevirke,
Niels Hemmingsens Gade 10, 3. sal,
1153 København K.
Tlf. 33 32 83 11

Debatmøderne foregår på torsdage kl. 12.00-14.30.

Følgende datoer og bøger er aftalt
af studiekredsen.

2. marts

Gören Tunström: »Tyven«.
Oplægsholder: Birgit Nedergaard.

6. april

Haruki Murakami: »Fødselsdags-
historie«.
Oplægsholder: Lis Andersen.

27. april

Linn Ullmann: »De urolige«.
Oplægsholder: Hanne Meyersahm.

Der betales kontingent for hele
sæsonen ved kursusstart (efterår og
forår) i alt kr. 600.

Litteraturkredsen har eksisteret i
flere år, og der kommer hele tiden
nye medlemmer. Men der er plads
til flere, som har lyst til at engagere
sig i en levende og vedkommende
debat.

Kontakt:

Britta Poulsen
Tlf. 46 36 56 32

KØBENHAVNS VESTEGN

Vestegnens Litteraturkreds

Møderne holdes den sidste tirsdag i
hver måned.

Med mindre andet er nævnt,
så holdes alle møder i Glostrup
Fritidscenter mødelokale 3.

28. februar

»Mit forjættede land«
af Ari Shavit.
Fremlægges af: Connie Michelsen.
Dagens digt: Hanne Lamberts.

28. marts

»Kejseren af Portugalien«
af Selma Lagerlöf.
Fremlægges af: Gurli Søby.
Dagens digt: Anne Birthe Kyed.

25. april

»Utæmmet liv«
af Jeanette Walls.
Fremlægges af: Hanne Lamberts.
Dagens digt: Ellen Kristiansen.

Alle dage kl. 14-17 i mødelokale 3
i Glostrup Fritidscenter.

Tilmelding og kontakt:

Formand Ellen Kristiansen,
Vegavænget 11, 2620 Albertslund
Tlf. 43 64 62 07
Næstformand Ingelise Olsen
Kasserer Ellis Grønvold
Suppleant/revisor
Anne Birthe Kyed

LYNGBY

Kontakt:

Formand Jeanne Bau-Madsen
Tlf. 45 85 65 92
Kasserer Annette Albrecht
Tlf. 45 87 43 67
Ella Buck
Tlf. 45 82 22 42
Lene Hjeds
Tlf. 45 81 61 31
Eva Ladekarl
Tlf. 45 87 73 77

REGION NORDJYLLAND

FOLKEVIRKE

VESTHIMMERLAND

Alle møder foregår på Farsø Hotel
kl. 14-16, hvis andet ikke er oplyst.
Alle er velkomne.
Entré og kaffe/te m. kage, kr. 85,-

6. marts kl. 14.00

»Livet i skovene« – et foredrag om
bogen »Og den store flugt«
v/ forfatter og psykolog
Andrea Hejlskov, Sverige.

Kontakt:

Karen Pihlkjær,
Stenildhøjvej 48a, 9600 Aars
Tlf. 98 66 16 80
kk@pihlkjaer.dk
Sonja Feldt Pedersen,
Fasanvej 10, Gedsted,
9620 Aalestrup
Tlf. 50 15 90 57
sonja@fasanvej.dk
Lone Nørgaard,
Svoldrupvej 122, Vognsild,
9600 Aars
Tlf. 98 65 82 57
pelonor122@gmail.com
Mona Jensen,
Aalborgvej 4, Hornum, 9600 Aars
Tlf. 22 40 29 58
Monaz22402958@gmail.com
Tove Kristensen,
Hans Egedes Vej 120, 9600 Aars
Tlf. 98 62 66 10
Tove.kristensen2@skolekom.dk
Lisbet Andersen,
Løgstørvej 140, Trend, 9640 Farsø
Tlf. 22 96 84 80
lisbetandersen@live.dk
Jette Høyer,
Solitudevej 4, Hvalpsund, 9640 Farsø
Tlf. 25 39 97 96
jettehoeyer@mail.dk

Vesthimmerlands

Litteraturkreds

Kredsen mødes i Dronning Ingrid Hallerne, Farsø, hvor alle møder starter kl. 14.00, med mindre andet oplyses. Alle er velkomne!

Kontakt:

Inger Olsen
Tlf. 98 63 34 34
Jette Høyer
Tlf. 25 39 97 96

REGION MIDTJYLLAND

HERNING

Møder holdes i Herning Kirkes menighedshus, Gl. Kirkevej 1. De holdes hver anden mandag kl. 14-16. Der er adgang en halv time før. I løbet af mødet holdes der en kaffepause på ca. et kvarter, så man kan nyde sin medbragte kaffe.

20. februar

Foredragsholder og forfatter Agnete Odgaard-Jensen fortæller om det at leve som blind.

6. marts

Generalforsamling.

20. marts

»Pigen med knogler af glas«. Foredrag med Marie Laursen, der lider af en svær form for knogleskørhed.

15. maj

Rullende studiekreds, som i år har fokus på Christiansfeld.

Medlemskontingent for hele sæsonen er kr. 200,00. Hvert møde koster kr. 40,00 for medlemmer og kr. 61,00 for ikke-medlemmer. De samme satser gælder for pensionister.

Bestyrelse:

Formand Mona Haven Jensen, Dalgas Alle 2e, 4, 7400 Herning
Tlf. 97 12 17 45
Kasserer Tove Katstrup, Karen Blixens Vej 1p, 7430 Ikast
Tlf. 40 70 90 51
Sekretær Inge N. Pedersen, Herregårdsparken 5, 7400 Herning
Tlf. 97 12 74 04
joergenedergaard@post.tele.dk
Best.medlem Jutta Jørgensen, Fællestoften 4, 7400 Herning
Tlf. 97 26 80 18
Best.medlem Lene Lund Hansen, Emil Resensvej 47, 7400 Herning
Tlf. 97 12 98 82/29 92 58 50
LENE47LUND@gmail.com

HOLSTEBRO

Kontakt:

Karen Margrethe Madsen
Tlf. 97 41 40 92

REGION SYDDANMARK

ODENSE

Litteratur- og samtalekreds

Kontakt:

Ida Hansen
Tlf. 66 11 23 71

REGION SJÆLLAND

ROSKILDE

1. april

Folkevirke i Roskilde arrangerer et spændende **regionalmøde** i Roskilde.

Mødets hovedoverskrift er »Tidens etiske valg«.

Det endelige program for tema-dagen er endnu ikke færdigt, men allerede nu ligger dette fast:

Kl. 9.30: Morgenkaffe.

Kl. 10.00: Velkomst v/ formanden.

Kl. 10.15-13.00: Debatoplæg ved Klavs Birkholm. Han taler ud fra overskriften:

»Kræver en ny tid en ny etik?«

Kl. 13.00: Frokost.

Kl. 14.15: Et musikalsk arrangement.

Kl. 15.30: Afslutning.

Folkevirke i Roskilde indbyder til **samtalekreds** i litteratur.

14. marts

»Dronningen af Saba og Kong Salomon«. Besøg af forfatteren Anne Lise Marstrand-Jørgensen.

4. april

»Rum« af Emma Donoghue v/ Sigrid Thielsen.

2. maj

Sæsonen afsluttes med »Alt det lys vi ikke ser« af Anthony Doerr, som Britta Poulsen vil lægge op til debat om.

Vi mødes hver gang kl. 14.00-16.30. Kaffe/te og kage i pausen er inkluderet i årskontingentet. Gæster er velkomne. Gæstebetaling 50 kr. – dog 100 kr., når foredragsholderen kommer udefra.

Årskontingent er 650 kr. til Nordea, Reg. nr. 2280
Konto nr.: 6888-996-409
(dog kun 500 kr. for medlemmer af Folkevirke i København).

Bestyrelse:

Annette Molin, formand
Tlf. 22 41 85 98
annette.moling@gmail.com
Britta Poulsen, næstformand
Tlf. 23 46 45 95
britta.poulsen@privat.dk
Bente Ørum, kasserer
Tlf. 46 32 16 11
kajv@roskilde.dk
Birthe Schultz, sekretær
Tlf. 40 61 50 23
birthe@klosterkilden.dk
Kirsten Rudfeld, bestyrelsesmedlem
Tlf. 29 61 28 81
rudfeld@webspeed.dk
Bente Laursen, suppleant
Tlf. 21 22 36 42
bente_l@youmail.dk
Hanne Molin, suppleant
Tlf. 40 63 31 28
juulmolin@gmail.com

ØLSTED

Litteraturstudiekreds

Vi mødes hver 6. uge og planlægger fra gang til gang.
Kontakt:

Lis Timmermann,
Hermelinvej 9, 3310 Ølsted

UDLAND

GRØNLAND

Folkevirke i Nuuk

Kontakt:

Rebekka Olsvig,
Jens Kreutzmann Aqq 30,
postboks 575,
3900 Nuuk, Grønland

En spændende eftermiddag med forskellige kunstneriske udtryk:

Kvindestemmer 2017

Lørdag den 4. marts 2017 kl. 11.30-16.00 i Jazzhouse, Niels Hemmingsens Gade 10, 1153 København K

Så er programmet for næste forårs spændende dag – Kvindestemmer '17 – klar. Det bliver 11. gang, at Kvindestemmer bliver præsenteret. Bag arrangementet står foruden Folkevirke Kvindelige Kunstneres Samfund, Kvinder i Musik og Dansk Blindesamfunds Kvinder.

Programmet ser sådan ud:

Kl. 11.30: Dørene åbnes.

Kl. 11.50: Kvindestemmer introduceres ved **kunsthistoriker og redaktør Lisbeth Tolstrup.**

Kl. 12.00: »**Bitten er blevet digter i makrel**« – en poetisk parforholds-thriller i ord og musik. Den blev uropført til litteraturfestivalen Littalk 2015 på Vallekilde Højskole. Medvirkende: **Christina Englund.** Debut som **forfatter** i 1992 med kortprosasamlingen »Uden egentlig at sove«. Hun har siden udgivet fem anmelderroste romaner på Gyldendal. **Skuespiller Jeanette Lindbæk Birk** uddannet fra Statens Teaterskole. Hun har medvirket i både film, tv og teater. **Guitarist Anders Birk** uddannet fra Det Jyske Musikonservatorium. Har spillet koncerter i ind- og udland.

Kl. 12.30: **Forfatter Dorrit Willumsen.** Dorrit Willumsens prisbelønnede forfatterskab består af mere end 20 romaner, digt- og novellesamlinger, skuespil og erindringer. Hun vil lave punktne-

slag i sit forfatterskab med fokus på sin seneste roman »**Nær og fjern**«.

Omdrejningspunktet i Dorrit Willumsens værker er nutidsmenneskets længsel efter lykke og kærlighed, men det er barske skæbner og konflikter i intimsfæren, hun skildrer.

Kl. 13.00: **Grafiker Karin Birgitte Lund.** Karin Birgitte Lund er uddannet som grafiker fra Det Kgl. Danske Kunstakademis Grafisk Skole under professor Palle Nielsen. Af den brede offentlighed er hun mest kendt for sin udformning af **de danske pengesedler**, som blev udsendt i 2010 og de følgende år. I sine frie arbejder er det ikke motivet i sig selv, der er interessant for Karin Birgitte Lund. Det er farver og en mulig komposition i tilfældigheden, hun kigger efter.

Kl. 13.30: Pause.

Kl. 13.45: **Troubadourerne Agnethe Christensen og Ida Bach Jensen.** En elektro-akustisk koncert med Agnethe Christensens sang, gusli (gammellussisk strengeinstrument) samt klokke, og Ida Bach Jensen, kontrabas og elektronik. De to musikere opbygger et **musikalsk univers omkring historiske tekster, nordisk folkemusik og tidlig musik** og skaber en bro fra middelalder til nutid med arkaiske harper, kantele

og gusli i kombination med klassisk kontrabasspil med elektroniske effekter.

Kl. 14.20: **Forfatter Shadi A. Bezeghi.** Shadi Angelina Bazeghi debuterede i 2015 med den anmelderroste digtsamling »**Vingeslag**«. Hun kommer oprindeligt fra Iran, og debuten tematiserer bl.a. hendes personlige erfaringer med krigens væsen. Debutbogen er en ekspressiv digtsamling med en på én gang heftig, sorgfuld og kølig stemme. I 2005 vandt hun Gyldendal og Berlingske Tidendes konkurrence »Nye Stemmer«.

Kl. 14.50: **Guitarist Maria Camitz.** Den klassiske guitarist Maria Camitz er mester i at formidle såvel guitarens følsomme klange som instrumentets mere fyrige muligheder til sit publikum. Hun vil spille **værker** af bl.a. **de danske komponister Birgitte Alsted og Irene Becker.** Selv siger Maria Camitz, at hun, efter mange års virke i en mandsdomineret gitarverden, synes, at det er et spændende projekt at indsamle musik fra talentfulde kvinder med »noget på hjertet«.

Pris: 100 kr.

Café: Der kan købes sandwich, øl, vin, vand, the og kaffe.

Billetter købes ved indgangen.